

2 בפברואר 2015

לכבוד
מר יהודה וינשטיין
היועץ המשפטי לממשלה

הנדון: חשד לשימוש המשטרה בנשק חדש בהעדר נהלים

1. הריני לפנות אליך בעניין השימוש הנרחב שהחלה המשטרה לעשות בכדורי ספוג שחורים במסגרת הטיפול בהפרות סדר ובהפגנות בחצי השנה האחרונה וזאת, ככל הנראה, **בהעדר נהלים** המסדירים את אופן השימוש בהם.
2. מאז יולי 2014 החלה המשטרה לעשות שימוש מאסיבי ביותר בכדורי ספוג מסוג חדש בפיזור הפרות סדר והפגנות בירושלים המזרחית. בהשוואה לכדורי הספוג הכחולים (מדגם 632) אשר בהם נעשה שימוש מזה כמה שנים, הכדורים השחורים (מדגם 4557) החדשים הם כבדים וקשים יותר ופגיעתם, כך מסתבר, חמורה הרבה יותר מפגיעת הכדורים הכחולים.
3. בחודשים האחרונים, השימוש בכדורים החדשים ברחבי ירושלים המזרחית הוביל לפגיעות גופניות חמורות ביותר. ביום 7.9.14 מת בירושלים נער בן 16, מוחמד סונקרוט ז"ל, ככל הנראה מפגיעת כדור ספוג שחור בראשו (כך על פי דוח הנתחה שבוצע על ידי הפתולוג הפלסטיני. הפתולוג הישראלי שהשתתף בנתחת הגופה טרם פרסם את מסקנותיו). מקרה טרגי זה מצטרף למקרים רבים שבהם נגרמו פציעות קשות ביותר לתושבי ירושלים המזרחית וביניהן פגיעות עיניים שהובילו לאבדן הראייה ושבירים באיברים שונים. **בין הפצועים קשה, אשר מסרו לנו את עדותם, גם ארבעה קטינים שנפגעו בפניהם ואיבדו באופן חלקי או מלא את הראיה בעין אחת.** מצורף כנספח לפניה זו רשימת העדויות שגבינו מתושבי ירושלים המזרחית שנפצעו בחודשים האחרונים מכדורי ספוג. יצוין, כי מדובר ברשימה חלקית ביותר של הנפגעים מכדורי ספוג, שכן אין ביכולתנו להגיע לכלל הנפגעים ובנוסף תושבים רבים שפנינו אליהם סירבו למסור את עדותם מחשש, כך לדבריהם, שחשיפתם תגרום להתנכלות כלפיהם מצד כוחות הביטחון. כמו כן, לא כללנו ברשימה זו מקרים רבים נוספים שפורסמו בתקשורת וביניהם עיתונאים וצלמים שנפצעו מירי כדורי ספוג בירושלים המזרחית.
4. בתשובה לפנייה ששלחנו ביום 27.10.14 למפקד מחוז ירושלים במשטרת ישראל בעניין התנהלות המשטרה בשכונת עיסאווייה במסגרתה פירטנו עדויות שהגיעו לידינו על שימוש מופרז ובלתי חוקי באמצעים לפיזור הפרות סדר, נענינו על ידי יועמ"ש מחוז ירושלים, עו"ד מיכאל פרנקנבורג, ביום 17.11.14, כי "במענה להפרות הסדר הקשות עמן מתמודדת משטרת ישראל והסיכונים לנפש ולרכוש שבצדן, בוצע במהלך החודשים האחרונים שימוש בכדור "ספוג שחור". השימוש באמצעי נעשה לאחר קבלת כלל האישורים הנדרשים ובהתאם לנהלי משטרת ישראל". התשובה **מצ"ב**.
5. ביום 9.11.14 פנינו לניצב אהרון אקסול, ראש אגף מבצעים במשטרת ישראל, בבקשה לקבל את הנוהל המשטירתי המסדיר את השימוש בכדורי הספוג השחורים שהוכנסו לשימוש. בפנייתנו ציינו, כי הנוהל

הקיים שמספרו 90.221.057 ומסדיר את השימוש "בכדור ספוג 40 מ"מ בהפס"ד" מתייחס, למיטב הבנתנו, לכדורי הספוג הכחולים בלבד. פנייתנו זו מצ"ב.

6. בתשובה לפנייתנו, הועברה לידינו "הוראה מקצועית - הפעלת רובה ספוג 40 מ"מ" מתאריך 1.1.15. הוראה חדשה זו מפרטת את שני הדגמים הקיימים של כדורי ספוג (כדור כחול מס' 632 וכדור שחור מס' 4557) ומסדירה את השימושים השונים בכל אחד מהכדורים. מהוראה זו עולה, כי בשל הסכנה הגדולה יותר הנובעת מהשימוש בכדורים השחורים החדשים, הטווח המותר לשימוש בהם שונה מהמותר לכדורים הכחולים: טווח ההפעלה המינימאלי לכדור הכחול הוא 5 מ' ואילו לכדור השחור הוא 10 מ' (סעיף 6ד'5)). כמו כן, נכתב בהוראה, כי אין לבצע "שימוש בתחמושת ספוג מעורבת כחול/שחור באותה הפעלה" (סעיף 6ד'6)).

7. יצוין עוד, כי על אף שמדובר לטעמנו בהוראה חלקית ביותר שחסרה בה התייחסות לשאלות קריטיות הנוגעות לשימושים המותרים בכדורי הספוג, ומבלי להיכנס לשאלת סבירות הנוהל, שלגביה נפנה בנפרד למשטרה, מסמך זה כולל הוראות חדשות שלא היו בנוהל הקודם ואשר אוסרות על שימוש בכדורי הספוג בנסיבות שונות. כך, הנוהל קובע את ההוראות הבאות:

- אין להפעיל את האמצעי כלפי קשישים, ילדים או נשים הנחזות בברור כי הינן בהריון (ההדגשה במקור).

- הנשק יופעל כלפי "מתפרע בודד, לאחר שזוהה בוודאות ע"י השוטר המפעיל".

- כיוון אל פלג גופו התחתון של המתפרע (ההדגשה במקור).

8. מהדברים שלעיל נראה, כי המשטרה החלה לעשות שימוש בנשק מסוג חדש, אשר פוטנציאל הפגיעה ואף ההרג ממנו גבוהים ביותר, וזאת לפני שגובשו הנהלים הנדרשים לגבי הנסיבות המותרות לשימוש בו ולגבי טווחי המינימום המתחייבים. הנוהל הקובע את הוראות השימוש בנשק החדש גובש, לפי התאריך שהוא נושא, בדיעבד, רק כחצי שנה לאחר שהשימוש בנשק החל ולאחר שתושבים רבים כבר נפגעו ממנו. אם אכן אלה פני הדברים, הרי שמדובר בהתנהלות חמורה ובלתי חוקית בעליל מצד המשטרה.

9. אודה לבדיקתך הדחופה של הטענות המפורטות לעיל.

בכבוד רב,

אן סוציו, עו"ד

העתק:

ניצב יוחנן דנינו, מפכ"ל המשטרה, בפקס: 02-5428118

ניצב אהרון אקסול, ראש אג"מ, בפקס: 02-5428898

תניצ שאול גורדון, היועמ"ש, משטרת ישראל, בפקס: 02-5898762

ניצב משה אדרי, מפקד מחוז ירושלים, משטרת ישראל, בפקס: 02-5391466

נספח : עדויות פצועים מכדורי ספוג בירושלים המזרחית מאז יולי 2014

שם	מועד האירוע ומיקום	תיאור הפגיעה
ח.ע	2.7.14 שועפאט	נפגע ברגלו מכדור ספוג. נשברה לו הברך ונזקק לניתוח.
ת.ס	4.7.14 שועפאט	נפגע בעינו מכדור ספוג. אושפז ועבר מספר ניתוחים בעינו. איבד את הראייה בעין שנפגעה (וזאת בנוסף להיותו עיוור בעינו השנייה).
א.ש (בן 14)	24.7.14 באב חוטה, העיר העתיקה	נפגע בעינו מכדור ספוג. אושפז ונזקק לניתוח ולתפרים בפניו. נגרם לו שבר בארובת העין.
מ.מ	1.8.14 עיסאויה	נפגע בפניו מכדור ספוג. נגרם לו שבר בלסת. נזקק לניתוח.
ע.ח (בת 14)	1.8.14 עיסאויה	נפגעה בפניה מכדור ספוג. נזקקה לתפרים בפנים וכושר הראיה שלה נפגע.
מ.ס (בן 16)	31.8.14 ואדי ג'וז	נפגע בראשו מכדור ספוג ומת כעבור כמה ימים.
מ.א	15.10.14 העיר העתיקה – סמטת עלא א-דין	נפגעה בגבה מכדור ספוג. אושפזה עם פגיעה בטחול.
ע.ק	7.11.14 העיר העתיקה – סמטת עלא א-דין	נפגע בידו מכדור ספוג. שבר את ידו וגובס בבית החולים.
ס.מ (בן 11)	13.11.14 עיסאויה	נפגע בפניו מכדור ספוג. נגרמו לו שברים בפנים, עבר מספר ניתוחים. איבד את הראיה בעין אחת וגם בשנייה נפגע כושר הראיה שלו.
מ.ע (בן 5)	24.12.14 עיסאויה	נפגע בפניו. נותח בפנים והראייה שלו בעין אחת נפגעה.